

Region dziś

Autor: Halina Karaś

Opisywany tu obszar części Pogórza środkowego, jaki zajmuje gwara podegrodzka (lachowska), obejmuje część powiatu sądeckiego i limanowskiego i jest – jak już wspomniano – częścią większego regionu – Sądecczyzny. Kotlina Sądecka należy do najgęściej zaludnionych obszarów polskich Karpat Zewnętrznych (gęstość zaludnienia przekracza 300 osób/km²). Z kolei Sądecczyznę jako region pojmuje się różnie; albo jest utożsamiana (szerzej) z byłym województwem sądeckim, albo wężiej z powiatem nowosądeckim (1549 km²). Od 1975 do 1998 roku Nowy Sącz był bowiem stolicą województwa. W Nowym Sączu znajduje się Muzeum Okręgowe i Sądecki Park Etnograficzny, jeden z największych skansenów w kraju, który ma kilka pododdziałów, m.in. filię w Podegrodziu (Muzeum Lachów Sądeckich). Teren obecnego powiatu sądeckiego (1.550,2 km²) zamieszkuje ok. 195 tys. ludzi. Niski stopień uprzemysłowienia regionu sprawia, że najważniejszymi źródłami utrzymania mieszkańców dzisiejszej Sądecczyzny jest rolnictwo i turystyka. Ze względu na walory geograficzne i turystyczne region zaspokaja bowiem wiele potrzeb turystów: są tutaj zarówno góry, jeziora, lasy, jak i miasta pełne zabytków, a przede wszystkim liczne sanatoria i uzdrowiska.

Obszar gwary podegrodzkiej obejmuje także część graniczącego z sądeckim powiatu limanowskiego. Zamieszkuje go 121 153 mieszkańców, z czego w miastach mieszka 22 067 osób, na wsiach zaś 99 086. Również tutaj podstawą dochodów mieszkańców jest rolnictwo i turystyka. Jedną z gmin tego powiatu: Łukowica (w całości znajdująca się na obszarze gwary podegrodzkiej) słynie ze wspaniałych sadów jabłoniowych i śliwowych. Podstawą utrzymania mieszkańców regionu są – oprócz turystyki i rolnictwa – także wyjazdy do pracy za granicę (głównie Anglia, Irlandia, USA, Niemcy, Włochy, Hiszpania) sezonowe lub dłuższe. Bogata kultura regionu jest kultywowana przez jej mieszkańców, w powiecie nowosądeckim i limanowskim działają na przykład liczne zespoły ludowe, np. Miasto Limanowa: Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Limanowianie”, Orkiestra Dęta „Echo Podhala”, Młodzieżowa Orkiestra Dęta; Gmina Limanowa: Zespół Regionalny „Spod Kicek”; z Mordarki, Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Pisarzowianie”; z Pisarzowej, Zespół Regionalny „Mali Męcinianie”; z Męciny; Gmina Łukowica: Regionalny Zespół „Przyszowianie”; z Przyszowa, Dziecięcy Regionalny Zespół "Łukowiaczek" w Łukowicy. Zmiany cywilizacyjne, podobnie jak gdzie indziej, powodują jednak także i na Sądecczyźnie zanikanie gwary i coraz powszechniej brak znajomości tradycyjnej kultury. Źródła: <http://przewodnik.onet.pl/1128,2180,1065934,artykulr.html> <http://www.ug.limanowa.pl/index.php?id=statyst> <http://www.lukowica.pl/pl> <http://pl.wikipedia.org> Zdjęcia: Halina Karaś.